

OSIGURANJE OD OTKAZIVANJA FUDBALSKIH DOGAĐAJA

Sažetak

Organizovanje fudbalskih, kao i ostalih sportskih događaja iziskuje ogromne logističke ali i finansijske resurse. Pripreme za ovakve događaje traju mesecima i gubici u slučaju njihovog neodržavanja, tj. odlaganja ili otkazivanja mogu organizatora dovesti do ivice egzistencije. Sa nastupanjem pandemije virusa COVID 19 otkazivanje fudbalskih utakmica, kupova i liga postalo je svakodnevnica, te su se organizatori ovih događaja susreli sa ogromnim troškovima. Kao jedan vid zaštite od ovakvih rizika javlja se osiguranje od otkazivanja događaja. Autori u prvom delu rada obrađuju pojam osiguranja od otkazivanja događaja, vrste ovog osiguranja i analizu koje rizike polisa pokriva, dok će u drugom delu obraditi značaj ovog osiguranja nakon nastupanja pandemije uz osvrt na ogromne štete koje su nastale usled otkazivanja događaja ali i utvrđivanje da li i na koji način postoji mogućnost da se ova vrsta rizika osigura.

Ključne reči: fudbalski događaj, pandemija, otkazivanje događaja, osiguranje

1. UVOD

Pandemija korona virusa ogroman uticaj imala je na svaki segment života, privatni, poslovni, kulturni, socijalni. Samim tim, usled nastupele pandemije gotovo svi događaji, manjeg ili većeg obima otkazani su ili odloženi, što je organizatore izložilo velikim troškovima. Naglo i neočekivano izbijanje pandemije u svetu izazvalo je ozbiljnu krizu i u sportskoj industriji. Širom sveta skoro sve svetske sportske aktivnosti su obustavljene, prekinuta su takmičenja, a klubovi zatvoreni. Sportska industrija je bila u krizi, a programi sportskih medija nalazili su se u stanju neizvesnosti. Svi ovi događaji doveli su do finansijskih gubitaka i ekonomskih problema za vlasnike industrije, proizvođače, sportiste, trenere.¹ Upravo jedan od takvih događaja predstavljaju i fudbalske utakmice, kupovi, takmičenja, lige.²

* Advokat.

** Istraživač saradnik u Institutu za uporedno pravo

¹ S. Keshkar et al, "The Effects of Coronavirus Pandemic on the Sports Industry: An Update", *Annals of Applied Sport Science* 2021, 2.

² J. Hammerschmid et al, "Professional football clubs and empirical evidence from the COVID-19 crisis: Time for sport entrepreneurship?", *Technological Forecasting & Social Change*, 2021, 1.

Profesionalna sportska industrija je u velikoj meri pogođena pandemijom korona virusa³, pa samim tim i fudbal kao jedan od najzastupljenijih sportova na svetu. Uopšteno posmatrano fudbal je najkomercijalniji sport, obzirom na to da se profesionalno igra u najvećem broju država.⁴ U Evropi nakon nastupanja pandemije mnoge fudbalske utakmice su se u početku održavale bez gledalaca, dok su kasnije mnoge od njih otkazane, kao što je engleska Premijer Liga, španska La Liga, italijanska Serija A, nemačka Bundesliga, UEFA Liga šampiona.⁵

2. IZAZOVI SA KOJIMA SU SE SUSRELI ORGANIZATORI FUDBALSKIH DOGAĐAJA USLED OTKAZIVANJA ILI ODLAGANJA

Odlaganja ili otkazivanja fudbalskih utakmica ukazuju na pravac uticaja krize na fudbalski svet uzimajući u obzir da su organizatori bili izloženi ogromnim troškovima – izbor i zakup stadiona, prodaja ulaznica, televizijska prava i sponzorstva. Kada je pandemija nastupila organizatori su bili primorani da izvrše procenu štete koja usled toga može nastupiti.

Uzimajući u obzir visinu procenjene štete⁶ retko koja organizacija je finansijski sposobna da te troškove podnese. Prilikom procene ukupne štete koju organizatori događaja trpe, treba imati u vidu koliko organizovanje fudbalskih utakmica iziskuje troškova, pogotovo kada su u pitanju evropski ili svetski kupovi, kao i koliko ovakvi događaji novca donesu klubovima i organizatorima. Svi sportovi generišu velike prihode od organizovanja takmičenja i pružanja pratećih usluga, koja se odnose na prodaju ulaznica, ustupanje TV prava, prodaju sportske opreme i suvenira, pružanje raznovrsnih ugostiteljskih i turističkih usluga.

Fudbalske lige i takmičenja se planiraju i najavljuju mnogo unapred, pa je tako jedno od najvećih takmičenja u ovom sportu, UEFA Euro bilo planirano za leto 2020. godine. Prodaja ulaznica je počela već u decembru 2019. godine, te je u trenutku proglašenja pandemije, događaj već bio organizovan i gubici su bili izvesni. Obzirom na to da je od trenutka proglašenja pandemije bilo neizvesno kako će se situacija odvijati, jedino rešenje je bilo da se iznađe strategija na koji način da se gubici smanje na minimum. Najpre je bilo potrebno proceniti gubitke

³ Za više videti: J. Grix et al., “The impact of COVID 19 on sport”, *International Journal of Sport Policy and Politics*, 2020.

⁴ D. Šuput, „Navijačko nasilje kao ograničavajući faktor razvoja tržišta osiguranja u sportu“, *Tokovi osiguranja* 2/2017, 109.

⁵ Dynamics of insurance policies for sporting events: Covid-19 and its attendant lessons, https://www.researchgate.net/publication/343818306_DYNAMICS_OF_INSURANCE_POLICIES_FOR_SPORTING_EVENTS_COVID-19_AND_ITS_ATTENDANT_LESSONS#fullTextFileContent, 02.10.2021.

⁶ U kojoj meri sport zavisi od novca i profita, kao i koliki troškovi mogu biti u slučaju nepredviđenih događaja, pokazuje činjenica da je za održavanje Svetskog prvenstva u fudbalu u Južnoj Africi FIFA morala da obezbedi fond za nepredviđene događaje od oko milijardu dolara pokrića, što predstvalj ogroman iznosnovca pogotovno ukoliko se u obzir uzme da je nagrada dodeljena španskom pobedničkom timu iznosila „svega“ šezdeset miliona dolara. „Inostrano osiguranje- Vise od igre“, *Tokovi osiguranja* 2/2011, 48.

u slučaju otkazivanja ili u slučaju odlaganja, kako bi se na osnovu procene moglo utvrditi dalje postupanje organizatora. Na primer u pomenutom slučaju UEFA je utvrdila da je očekivani gubitak u slučaju otkazivanja bio 400 miliona dolara, dok u slučaju odlaganja, ovaj gubitak bi iznosio 300 miliona dolara.⁷

Osim gubitaka usled neodržavanja UEFA Euro 2020, ako uzmemo u obzir samo dvadeset najbogatijih evropskih fudbalskih klubova, njihov procenjeni gubitak prihoda je između 1,31 i 2,94 milijardi američkih dolara za sezonu 2019/20, dok je za sezonu 2020/21 procenjeni gubitak:

1) između 0,36 i 1,30 milijardi američkih dolara u slučaju delimičnog ponovnog otvaranja stadiona, u kom slučaju ne bi bilo ponovnih pregovora o radiodifuznim poslovima i došlo bi do pada komercijalnih prihoda od 5-20%, ili

2) između 2,73 i 4,80 milijardi američkih dolara u slučaju igre „iza zatvorenih vrata“⁸, u kom slučaju bi morali da stupe u ponovne pregovore o ugovorima o emitovanju i došlo bi do pada komercijalnih prihoda između 30 i 60 %⁹.

Ovaj uticaj je bio još značajniji za profesionalne lige u kojima je prodaja ulaznica i dalje najvažnija komponenta prihoda klubova zbog smanjene popularnosti i medijske izloženosti¹⁰. Što se tiče profesionalnih sportova, otkazivanje događaja uživo i prekid njihovih takmičenja ima bezbroj posledica za vlasnike timova, liga u kojima deluju i njihovih upravnih tela. Procenjuje se da je iznenadni nestanak sporta samo u Severnoj Americi (u odsustvu osiguranja) koštao oko 12 milijardi dolara izgubljenog prihoda¹¹. U Engleskoj su se fudbalski klubovi Premijer lige spremali za očekivane izgubljene prihode od 60 do 150 miliona dolara¹².

Kao druga rešenja specifična za evropski kontinent, predloženo je usvajanje gornje granice plate - koju je predložio Fric Keler, predsednik Nemačkog fudbalskog saveza¹³ - ili porez na luksuz - koju je predložio predsednik Unije evropskih fudbalskih saveza (UEFA) Aleksander Čeferin¹⁴ što može dovesti evropske lige do približavanja modelu maksimiziranja profita koji sprovode američke lige¹⁵, kao i češće korišćenje trgovine igrača umesto plaćanja taksi na transfernom tržištu.

⁷ “Coronavirus: impact on the sports industry worldwide”, <https://ncs4.usm.edu/pdf/covid-resources/statista-impact.pdf>, 01.10.2021.

⁸ Na primer u Engleskoj je 17. juna 2020. godine odlučeno da se održavaju fudbalske utakmice, ali pod uslovom da se to odvija „iza zatvorenih vrata“, C. Penfold, P.J. Kitchin, “Will it ever be completely safe to be in a crowd again?": the return of disabled supporters to football stadiums during COVID-19, *Managing sport and leisure*, 2020, 1.

⁹ S. Keshkar et al, 5.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ ESPN. “Sudden vanishing of sports due to coronavirus will cost at least \$12 billion, analysis says 2020” https://www.espn.com/espn/otl/story/_/id/29110487/sudden-vanishing-sports-due-coronavirus-cost-least12-billion-analysis-says, 05.10.2021.

¹² S. Keshkar et al, 17.

¹³ German FA chief calls for salary cap to help win over fans after coronavirus pandemic, 2020, <https://www.independent.co.uk/sport/football/european/bundesliga-salary-cap-coronaviruspandemic-a9531456.html>, 07.10.2021.

¹⁴ UEFA's Aleksander Čeferin: 'Football with fans will come back very soon', 2020. <https://www.theguardian.com/football/2020/may/19/uefas-aleksander-ceferin-football-with-fans-will-come-back-very-soon>, 07.10.2021.

¹⁵ R. Fort, “European and North American sports differences(?)”, *Scottish Journal of Political Economy*, 2000, 451.

Međutim, treba imati u vidu da sve sportske delatnosti, same po sebi, predstavljaju delatnosti povećanog rizika za zdravlje ljudi i za imovinu, tako da njihovo organizovanje i odvijanje otvara veliki prostor za ugovaranje raznovrsnih oblika osiguranja.¹⁶ Ipak, jedan od rizika sa najvećim troškovima jeste odlaganje ili otkazivanje fudbalskog događaja, iz kog razloga se javlja osiguranje od otkazivanja događaja.

3. POJAM OSIGURANJA OD OTKAZIVANJA FUDBALSКИH DOGAĐAJA

Osiguranje od otkazivanja događaja predstavlja jednu vrstu osiguranja od prekida poslovanja i treba je uzeti u obzir za svaki događaj koji obuhvata grupu ljudi. Ova vrsta osiguranja razlikuje se od mnogih drugih oblika po tome što nije preduslov za pokriće da su poslovni gubici posledica nekog oblika fizičkog oštećenja. Uopšteno govoreći, uz mogućnost postojanja različitih isključenja i ograničenja, politika osiguranja od otkazivanja događaja osmišljena je tako da pokriva otkazivanje, odlaganje ili smanjenje obima događaja zbog okolnosti koje su neizbežne i zbog razloga koji su nezavisni od isključive volje ugovarača osiguranja. Svako ko ima finansijski interes u organizovanju događaja može dobiti pokriće za zaštitu od specifičnog gubitka povezanog sa konkretnim događajem.

Osiguranje od otkazivanja događaja može se zaključiti kako bi se pokrili troškovi koje snose organizatori ili nosioci prava u slučaju njihovih potencijalnih gubitaka prihoda ili troškova u slučaju da se događaj ne održi kako je planirano iz bilo kog razloga na koje oni nisu mogli uticati. Ova vrsta osiguranja dizajnirana je tako da osiguranika vrati u isti ekonomski položaj u kom bi bio da se događaj odvijao prema planu.

Upravo kao jedan vid zaštite od gubitaka i u slučaju otkazivanja fudbalske utakmice javlja se osiguranje od otkazivanja ili odlaganja događaja, kao vrsta osiguranja koja odavno postoji. Takođe, većina velikih udruženja kao što je, na primer UEFA, poseduje ovu vrstu osiguranja. U periodu pandemije, naravno postavilo se pitanje da li polisa osiguranja od otkazivanja događaja obuhvata i COVID 19 rizik.

Iako polisa osiguranja pokriva sve rizike koji su nezavisni od isključive volje ugovarača, većina polisa predviđa iste isključene rizike (kao što su terorizam, nacionalnu žalost i najrelevantnije u ovom slučaju, zarazna bolest). Iako najveći broj polisa osiguranja isključuje ove rizike, nekada se daje mogućnost osiguranom licu da se ugovor proširi i na ove rizike uz povećanu premiju osiguranja. Iz tih razloga neophodno je da osiguranici analiziraju zaključenu polisu osiguranja kako bi utvrdili koje rizike polisa pokriva, jer iako se kao najčešći uslov navodi da je osigurani slučaj nastao nezavisno od isključive volje ugovarača, ipak, kao što

¹⁶ Za više videti: I. Tošić, O. Novaković, „Vrste osiguranja u sportu (regulativa u domaćem i uporednom pravu“, *Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje*, 2018, 517-528.

smo pomenuli u polisi se navode isključeni rizici koji najčešće uključuju zarazne bolesti.

Samim tim, za osiguranike koji su u trenutku nastupanja pandemije imali zaključen ugovor o osiguranju sa proširenjem pokrića rizika i na zarazne bolesti (kod onih osiguravajućih društava koja takvu mogućnost pružaju) uz uvećanu premiju osiguranja, osiguravajuće društvo će pokriti troškove nastale ostvarenja rizika. U ovim slučajevima osiguranje pruža pokriće (do osigurane sume) za nepovratne troškove i izdatke i gubitak neto dobiti i/ili dodatne troškove. Sve ovo će, pak, izazvati složena pitanja kvantifikacije, ali rano razmatranje ovih pitanja važno je ne samo zato što će se od osiguranika očekivati da osiguravaču dokaže da je pretrpeo gubitke, već i to da bi neto dobit bila ostvarena da se događaj održao.

Uzimajući u obzir da se gubici usled otkazivanja fudbalskih događaja mere u milionima dolara, očekuje se da će ova vrsta osiguranja verovatno postati jedna od najtraženijih vrsta osiguranja.

4. ANALIZA POKRIĆA POLISA OSIGURANJA OD OTKAZIVANJA ILI ODLAGANJA FUDBALSKIH DOGAĐAJA USLED PROGLAŠENJA PANDEMIJE VIRUSA COVID 19

Pandemija virusa COVID19 je u gotovo svim zemljama sveta proglašena u martu 2020. godine, što je na ekonomskom polju stvorilo veliku pravnu nesigurnost za bilo kakvu mogućnost strategijske projekcije poslovanja u toj godini. Kao što je to prethodno navedeno, fudbal je u XXI veku „biznis“¹⁷ koji donosi prihode za sportske organizacije (sportske saveze, klubove, itd.), njihove zaposlene (menadžment, administracija, igrači, itd.) i svetsku, nacionalnu i lokalnu ekonomiju.¹⁸

Otkazivanje ili odlaganje fudbalskih događaja po projekcijama iz marta 2020. godine, imalo je očigledan i značajan ekonomski uticaj¹⁹, jer za ovaj sport glavni izvor prihoda potiče od uspešnog vođenja događaja. Jedno od primarnih pitanja za organizatore bilo je da li se mogu osloniti na zaključene polise osiguranja.

Da bi bio ovaj rizik bio nesporno osiguran neophodno je da lica poseduju osiguranje od rizika nastupanja pandemije.²⁰ To može biti učinjeno na taj način što će ili osiguranjem od rizika otkazivanja događaja biti obuhvaćen i rizik otkazivanja usled nastupanja pandemije ili tako što će biti zaključen posebna polisa

¹⁷ Za više videti: D. R. Dašić, M. Z. Tošić, V. Deletić, „Uticaj pandemije COVID-19 na industriju oglašavanja i sponzorstva u sportu“, *BizInfo*, 2020, 106.

¹⁸ S. Đurović et al, „Održivost razvoja sportskog turizma kao privredne grane: uticaj COVID-19“, *ECOLOGICA*, 2020, 699.

¹⁹ A. J. Bond et al., “COVID-19: the return of football fans”, *Managing Sport and Leisure*, 2020,1.

²⁰ Wibleton je jedan od retkih koji od pandemije SARS-a 2003 godine uplaćuje osiguranje od rizika pandemije, za koji je do sada uplaćeno 25,5 miliona funti, a ošteta koju su dobili zbog otkazivanja iznosi 114 miliona funti.

osiguranja koja se odnosi na rizik nastupanja pandemije, što je moguće samo u trenutku kada rizik još uvek nije nastupio.

Sa druge strane, osiguranje od otkazivanja događaja obično se prilagođava i bilo je potrebno da svaki ugovarač osiguranja ispita sadržaj svojih polisa i posebnu formulaciju istih kako bi utvrdio koji rizici su polisom pokriveni, iako smo videli stepen zajedništva kada su u pitanju uslovi zaključenja ugovora i isključeni rizici. U većini polisa je preduslov za pokriće da je osigurani slučaj, odnosno otkazivanje ili odlaganje događaja nastalo „bez isključive volje ugovarača“. Međutim, mnoge politike osiguravajućih društava izričito isključuju sve gubitke koji proizilaze ili su rezultat zaraznih bolesti, dok neke eksplicitno navode kojih (poput svinjskog ili ptičijeg gripa).²¹

Imajući u vidu pomenuto, može se zaključiti da kod osiguravajućih društava ne postoji tendencija pokrivanja ovih rizika, te je očekivano da odbiju isplatu osigurane sume u slučaju otkazivanja događaja usled COVID rizika, a pod obrazloženjem da to predstavlja isključeni rizik. O ovome bi možda moglo više da se govori u slučaju da osiguranik ima neku vrstu proširenja pokrića u polisi koja bi uključivala slučaj otkazivanja usled zaraznih bolesti.

Sa druge strane, od važnosti je da se u analizi da li konkretna polisa pokriva gubitke uvrstiti i vreme i uzrok otkazivanja ili odlaganja događaja. Kao što je prethodno navedeno, u polisama osiguranja za gubitke od otkazivanja događaja se najčešće navodi da se on neizbežno otkáže ili odloži. Primera radi, ako je nadležna vlada zabranila održavanje događaja ili okupljanja (a takve zabrane su se povećavale gotovo svakodnevno), to bi se moglo odnositi na otkazivanje „kao jedini i direktan rezultat“ uzroka „potpuno izvan kontrole“ ugovarača polise, te pokriće ovakvih troškova ne bi trebalo biti sporno. Ako, međutim, ugovarač osiguranja otkáže ili odloži turnir ili takmičenje, a da to od njega relevantna vlada nije posebno zahtevala jer (na primer) postoji zabrinutost za zdravlje i bezbednost ili odgovornost i/ili igrači signaliziraju da neće učestvovati, osiguravač može tvrditi da otkazivanje ili odlaganje nije bilo neizbežno ili van kontrole osiguranika, već da se to može smatrati posledicom sprečavanja širenje zarazne bolesti, a koji je rizik isključen iz polise. Međutim, i ovde se radi o sivoj zoni jer najpre bez raspoloživog medicinskog osoblja se ovakvi događaji ne bi mogli praktično i legalno voditi, a pored toga je potrebno utvrditi da li je ugovarač osiguranja „u stanju“ da organizuje događaj ako se time otvara potencijalna pravna odgovornost.²² Naravno, problem se ogleda i u mogućim zloupotrebama kada organizatori ne otkazuju događaj zbog potrebe zaštite zdravlja, već iz ličnih interesa, tražeći da im osiguranje pokrije nastale troškove. Dalje, u ovakvim okolnostima, osiguranici i osiguravači moraju pažljivo da razmotre vreme otkazivanja ili odlaganja u

²¹ Interesantno je to da u opštim polisama u slučaju otkazivanja događaja u SAD ne smeju da isključuju dejstvo polise u slučaju zaraznih bolesti, za više informacija, pogledati: <https://riskandinsurance.com/hospitality-and-retail-during-coronavirus/>, 07.10.2021.

²² Za više o odgovornosti i osiguranju od odgovornosti organizatora sportske priredbe vidi: I. Tošić, O. Novaković, „Odgovornost i osiguranje od odgovornosti organizatora sportske priredbe“, *Pouzrokovanje štete naknada štete i osiguranje*, 2019, 471-482.

odnosu na datume kada je relevantna vlada izdala upozorenje o potrebi izbegavanja okupljanja, kao i uzrok otkazivanja ili odlaganja (na primer, da li je to bilo neizbežno zbog restriktivnih mera, smernica ili naredbi vlade ili zato što se nije moglo zakonski i bezbedno nastaviti).

Tokom vremena imaćemo priliku da vidimo kako će osiguravači odgovarati na potraživanja po polisama osiguranja za otkazivanje događaja i kako će (u slučaju da dođe do parničnog postupka) sud ili arbitar primeniti formulu „izvan kontrole“ ugovarača polise u praksi. Takođe, biće značaj stav suda po pitanju otkazivanja događaja kada nije postojala potpuna zabrana održavanja ovakvih događaja od strane nadležne vlade, već su organizatori procenili da je odlaganje ili otkazivanje događaja neophodno.

Sve prethodno navedeno se odnosi na ugovore o osiguranju od otkazivanja događaja zaključene pre nastupanja pandemije, ali kako pandemija još uvek traje neophodno je utvrditi da li se i na koji način organizatori mogu osigurati od ovog rizika. Ono što je problematično jeste da je u stanju vanredne situacije kao što je ova izvesnost nastupanja rizika vrlo visoka te je pitanje koliki je uopšte interes osiguravajućeg društva na zaključenje ove vrste osiguranja. Sa druge strane i u slučaju da se osiguravajuće društvo odluči za ovakvu vrstu osiguranja to bi neminovno vodilo visokim premijama ako bi bio obuhvaćen i COVID rizik.

Treba imati u vidu da je aleatornost bitna osobina svakog ugovora o osiguranju, pošto obaveza osiguravača na isplatu naknade iz osiguranja ili osigurane sume zavisi od nastupanja osiguranog slučaja, tj. od ostvarenja rizika.²³ U situaciji kada u celom svetu vlada pandemija, element aleatornosti ugovora o osiguranju je smanjen, pa je samim mogućnost da zaključenje ugovora o osiguranju bude poslovno isplativa za osiguravača u velikoj meri umanjena. Naime, trenutno je verovatnoća nastanka rizika ogromna, te se postavlja pitanja da li bi i pod kojim uslovima i uz koliku premiju osiguranja osiguravači uopšte bili spremni da zaključe ovakav ugovor.

Jedan od vidova zaštite bilo bi zaključenje polise koja pokriva sve slučajeve otkazivanja, a koje polise su retko dostupne. Sa druge strane, COVID 19 je trenutno isključen iz pokrića novih polisa o osiguranju od otkazivanja događaja. Ova promena je počela od kad je svetska zdravstvena organizacija proglasila globalnu zdravstvenu opasnost.

5. OSIGURANJE OD OTKAZIVANJA FUDBALSKIH DOGAĐAJA U REPUBLICI SRBIJI

U Republici Srbiji tržište osiguranja nije razvijeno pa tako ni tržište osiguranja od rizika otkazivanja događaja ili rizika pandemije. Analizom ponude osiguranja od strane osiguravajućih društava utvrđeno je da ista ne nude takvu vrstu osiguranja.

²³ M. Vasiljević, *Poslovno pravo*, Beograd, 1999, 503.

Sa nastupanjem pandemije virusa COVID 19 i u Srbiji je došlo do otkazivanja niza sportskih, pa tako i fudbalskih događaja. Primer za to je fudbalski klub Crvena zvezda.²⁴ Samim tim evidentno je da je osiguranje od otkazivanja događaja sada potrebnije nego ikada.

Uzimajući u obzir da ova vrsta osiguranja nije razvijena u Republici Srbiji, predlaže se da je osiguravajuća društva uvrste u svoju ponudu. S obzirom na nerazvijenost tržišta osiguranja, očekivano je da bi premija bila izuzetno visoka što bi moglo predstavljati ograničavajući faktor u zaključenju ovog ugovora. Međutim, to ne predstavlja opravdanje za njegovu potpunu nerazvijenost. Srpsko tržište osiguranja mora početi da prati svetske trendove u uvođenju novih vrsta osiguranja, koje postaju neophodnost modernog doba. Kao najoptimalnije rešenje predlaže se uvođenje ove vrste osiguranja, uz predviđanje isključenih rizika po ugledu na mnoge zemlje kod kojih je ovo osiguranje razvijeno dugi niz godina, sa mogućnošću osiguranja i tih vrsta rizika uz povećanju premiju. Na ovaj način bi se osiguranicima omogućilo da obezbede zaštitu od ovih rizika, a sa druge strane bi se osiguravajućim društvima omogućila isplativost ponude takve vrste osiguranja.

Fudbal i u Srbiji predstavlja izuzetno važan sport, sa širokom publikom i sport u koji se mnogo ulaže zbog čega bi ova vrsta osiguranja bila od izuzetnog značaja. Zbog nerazvijenosti osiguranja u ovoj oblasti fudbalski klubovi trpe velike gubitke, što smo videli na primeru fudbalskog kluba Crvena zvezda. Obzirom da je ovo osiguranje potrebno razviti od nule, za osiguravajuća društva isprva ono ne bi bilo isplativo.

Trebalo bi imati u vidu da bi gubici koje bi osiguravači pretrpeli usled istovremenog podnošenja brojnih odštetnih zahteva doveli osiguravajuća društva na ivicu egzistencije, a oni predstavljaju izuzetno značajan deo finansijskog sektora. Osiguravajuće kompanije pored banaka predstavljaju najvažnije finansijske institucije, koje imaju ključnu ulogu u razvoju privrede. Zadatak osiguranja je da upravlja rizicima na što efikasniji način i da obezbedi stabilan razvoj nacionalne ekonomije.²⁵ Kapaciteti tržišta osiguranja su limitirani i kao takvi ne mogu pružiti odgovarajuću potporu ostatku privrede u saniranju posledica nastalih pandemijom, bez odgovarajućeg partnerstva države. Iz tih razloga predlaže se da država subvencionise deo premija osiguranja i reosiguranja, kao i da preuzme na sebe ulogu administriranja rizika pandemije i sprovođenja edukacija u vezi sa osiguranjem ovog rizika. Države se u ovom partnerstvu javlja kao krajnji garant izvršenja obaveza osiguravača. Na ovaj način država bi osiguranje učinila pristupačnijim osiguranicima, čime bi se sprečio nepotreban odliv novca, a i zaštitila osiguravajuća društva od ekonomskog kraha u slučaju nastupanja osiguranog slučaja i podnošenje velikog broja odštetnih zahteva istovremeno.

²⁴ Za više videti: <http://www.crvenazvezdafk.com/sr/vest/9856/finansijske-posledice-virusa-korona-na-fk-crvena-zvezda>, 10.10.2021.

²⁵ M. Dimić, O. Arsenijević, P. Šprajc, „Razvoj tržišta osiguranja u Republici Srbiji“, Primena novih tehnologija u menadžmentu i ekonomiji, *ANTIM*, 2018, 397.

Imajući u vidu da je tržište osiguranja kod nas izuzetno slabo razvijeno, a svest osiguranika da treba da investiraju u proizvode osiguranja koji nisu obavezni na niskom nivou, država bi osim subvencionisanja sektora osiguranja, trebala da izvrši edukaciju stanovništva u pogledu rizika pandemije i kako ga najefikasnije sanirati. U početnoj fazi ne bi trebalo ni bežati ni od elemenata obaveznosti tj. uslovljavanje različitih modaliteta državne pomoći pogođenima korona virusom kupovinom polise osiguranja od rizika pandemije.

6. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog, smo videli da su organizatori fudbalskih utakmica, liga, kupova i šampionata prepeli štete velikih razmera usled otkazivanja, odnosno odlaganja ovih događaja. Sa druge strane, oni koji su bili osigurani za slučaj otkazivanja ili odlaganja događaja, neće imati jasnu situaciju pred sobom, da li će osiguravajuće društvo ovakvu štetu priznati kao rizik pokriven polisom. Odgovor će zavisi od svake konkretne situacije, od različitih formulacija u samoj polisi, kao i od samog osiguravajućeg društva. Od važnosti je u razmatranje uzeti i konkretan razlog otkazivanja. Ukoliko je ono posledica direktne naredbe vlasti, šteta bi se mogla podvesti pod okolnost „nezavisnu od isključive volje“ ugovarača, te bi osiguravač trebalo da ovakvu štetu pokrije iz osigurane sume. Ukoliko je, pak, do otkazivanja došlo zbog prevencije širenja virusa, osiguravač bi ovu situaciju mogao podvesti pod „zarazne bolesti“, koji rizik je najčešće isključen iz polise. Rešavanje ovog pitanja, biće postavljeno i pred arbitre i sudove, koji takođe imajući u vidu različitost legislative svake pojedinačne države, verovatno neće dati unificirano tumačenje i odgovor na ovo pitanje.

Imajući u vidu da je od početka XXI veka, dakle za svega 20 godina, proglašeno čak 3 epidemije, od kojih su dve prerasle u pandemiju, samo na evropskom kontinentu, osiguravajuća društva bi trebalo da u svoju ponudu uvrste neku vrstu zaštite organizatorima i u situacijama rizika od širenja zaraznih bolesti, a sa druge strane, organizatori fudbalskih događaja bi trebalo više pažnje da obrate na zaštitu svojih ekonomskih interesa u vidu zaključenja ovakvih polisa. Navedeno je pogotovu značajno za manje razvijene zemlje u kojima su osiguranja nedovoljno razvijena, te bi isto tako bilo od koristi da same države pruže pomoć u razvoju ove oblasti, tako što će subvencionisati sektor osiguranja i sprovesti dodatnu edukaciju stanovništva o značaju i koristima koje osiguranje može pružiti.

Olivera Novaković²⁶

Iva Tošić²⁷

FOOTBALL EVENT CANCELLATION INSURANCE

Summary

Organizing football events, as well as other sports events, requires high logistical and financial resources. Preparation for this event can last for months, and cancellation or postponement such event can cause damage for the organizers that can lead them to the edge of existence. Since COVID 19 virus pandemic began, the cancellation of football matches, cups and leagues has become dailiness, and the organizers of these events have faced great losses. One type of protection against such risks is event cancellation insurance. In the first part of the paper, the authors will explain the concept of event cancellation insurance, the types of this insurance and analysis of risks that can be covered with the insurance policy, while in the second part they will analyze the importance of this insurance after announcing worldwide pandemic crises, as well on the massive damage caused by football event cancellation and determine whether there is a possibility to insure this risk.

Keywords: football event, pandemic, event cancellation, insurance

²⁶ Attorney at law

²⁷ Research Associate at the Institute of Comparative Law, Belgrade